

Laksen i Sautso – Hva er problemet og hva kan gjøres?

Oppsummering av utvikling

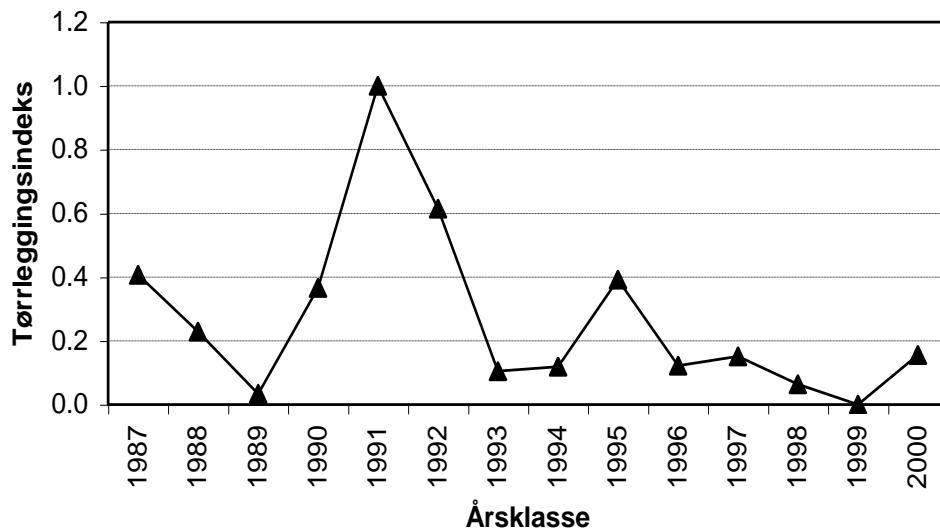
- **Nedgang i tetthet av laksunger i Sautso fra og med 1985/1986 (lavmål på midten av 1990-tallet)**
- **Nedgang i fangst av voksen laks i Sautso fra og med smoltårsklasse 1989**
- **Redusert smoltproduksjon førte til for få gytende hunnlaks**
- **Økt tetthet av laksunger i Sautso etter innføring av fang og slipp (men ikke tilbake til nivåene før)**
- **Økt tetthet av laksunger i resten av elva undersøkelsen sett under ett**

Noen viktige årsaker til nedgang

- **Hurtige vannstandsendringer (stranding)**
- **Endrede miljøforhold om vinteren og våren**

Hurtige vannstandsendringer (stranding)

- Viktig, spesielt på begynnelsen av 1990-tallet
- Forekommer unntaksvis i dag (etter 2000)

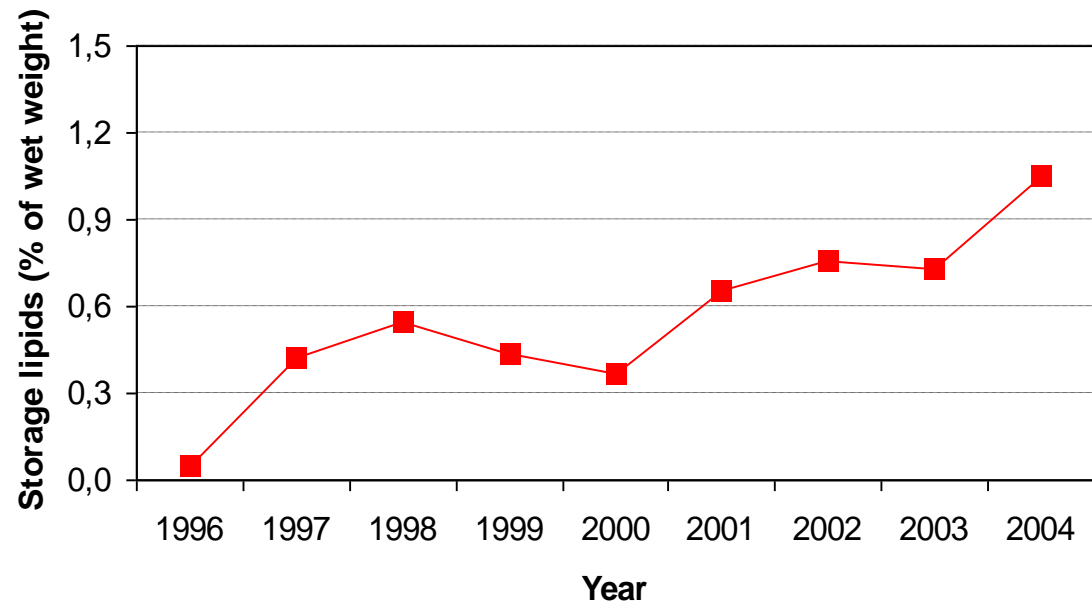
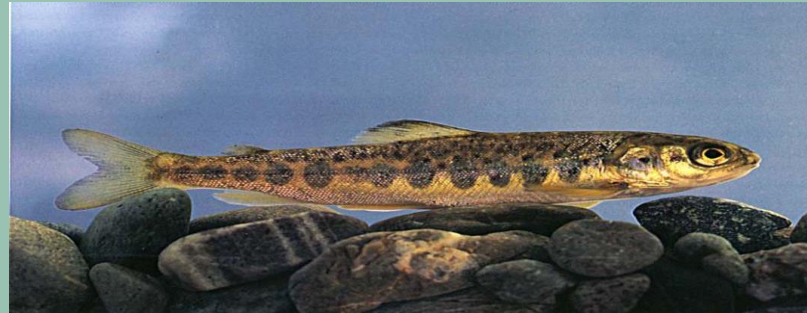
Miljøforandringer om vinteren og våren

- Redusert isdekke
- Økt begroing
- Endringer i økosystemet

Fysiologisk kondisjon i Sautso

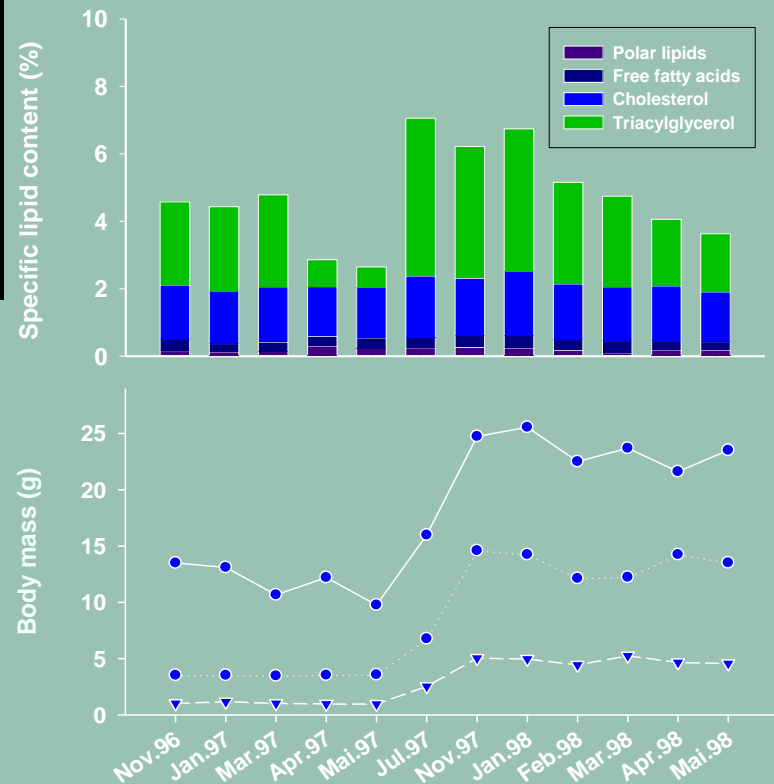
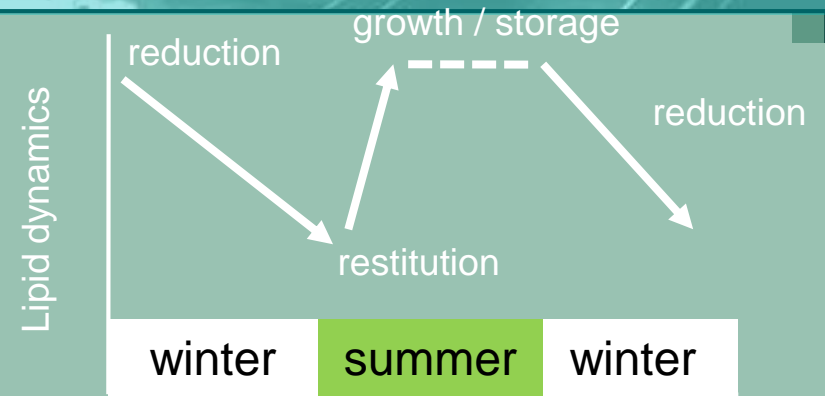
- Fisk hadde svært dårlig fysiologisk kondisjon på midten av 1990-tallet

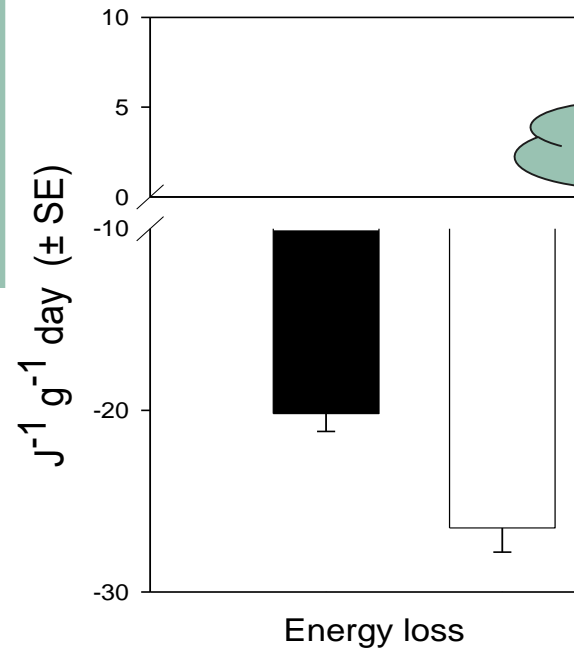
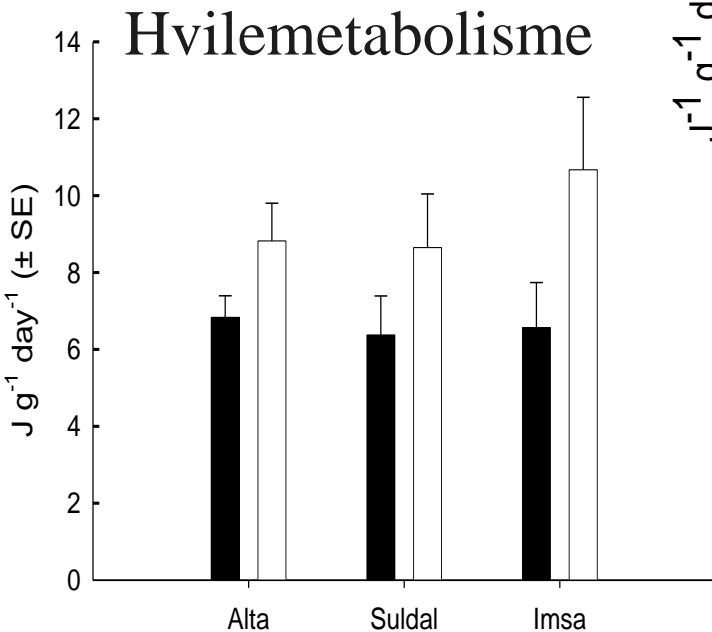

Fetlagring og forbruk hos laksunger varierer gjennom året

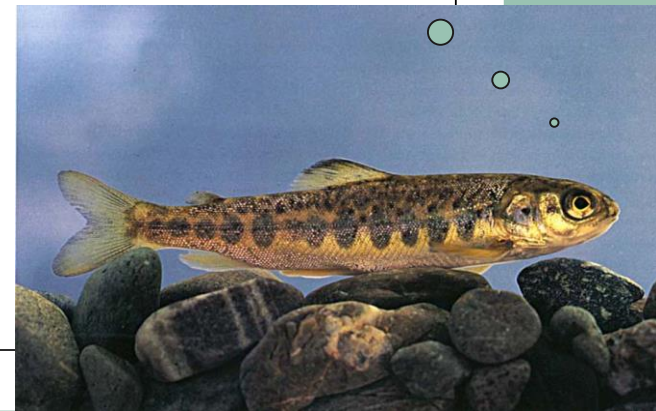
Næsje et al 2006

Reduksjon i isdekke gir økte levekostnader

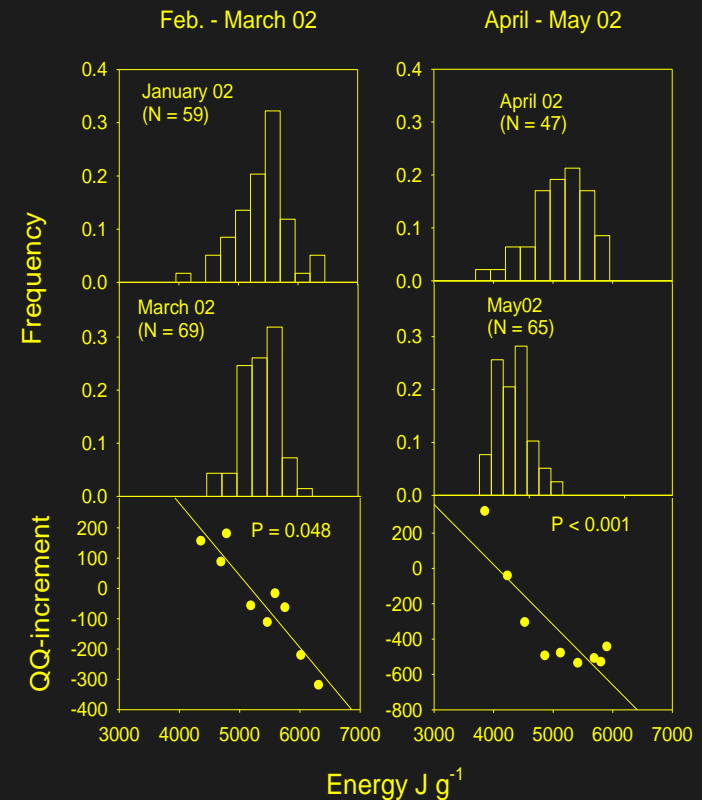
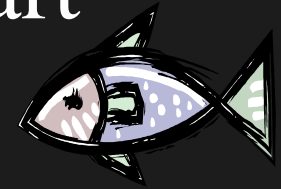

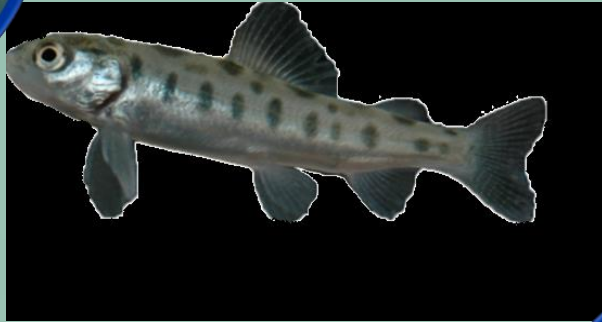
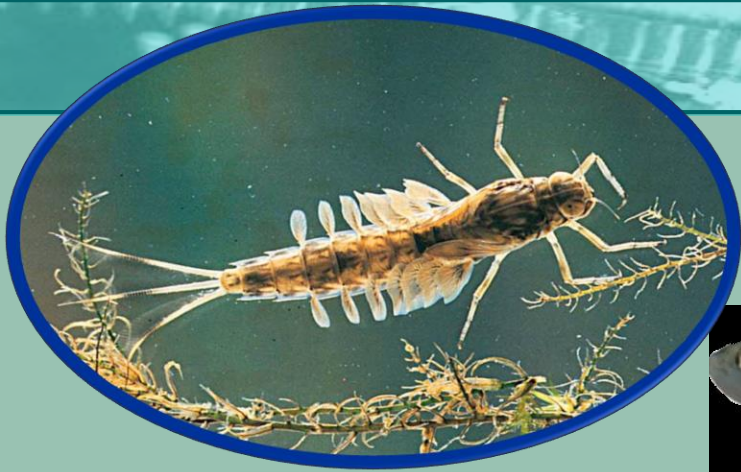
$$P = C - R - F - U$$

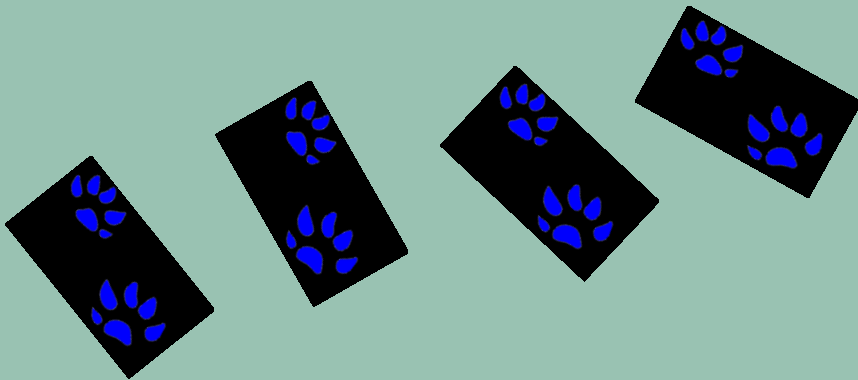

Å miste for mye fett er også kostbart
- “Fet fisk lever, tynn fisk dør”
– et nedre kritisk fettnivå for overlevelse

Å skaffe seg fett
(energilager) har
kostnader

Sultedøden

trade-off

eller

Mer mat

Økt risiko for å bli spist

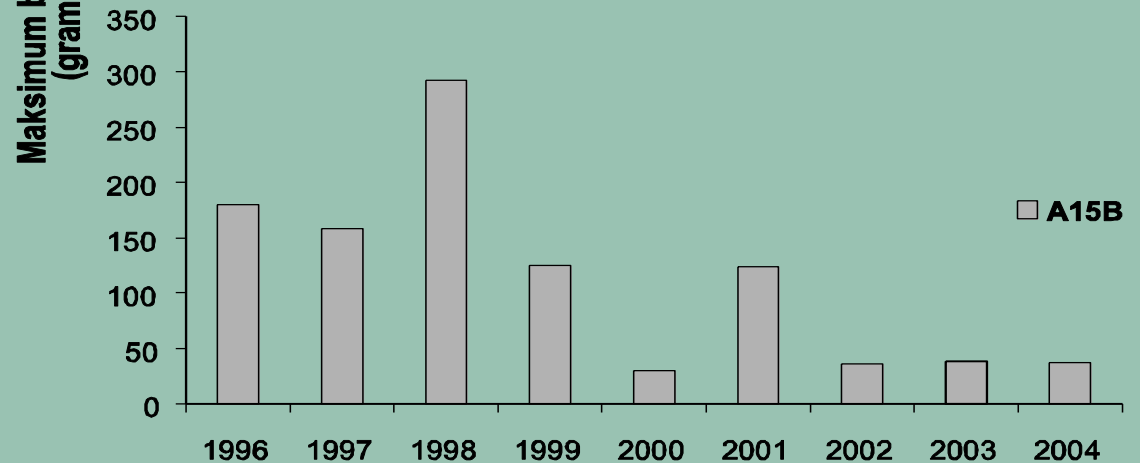
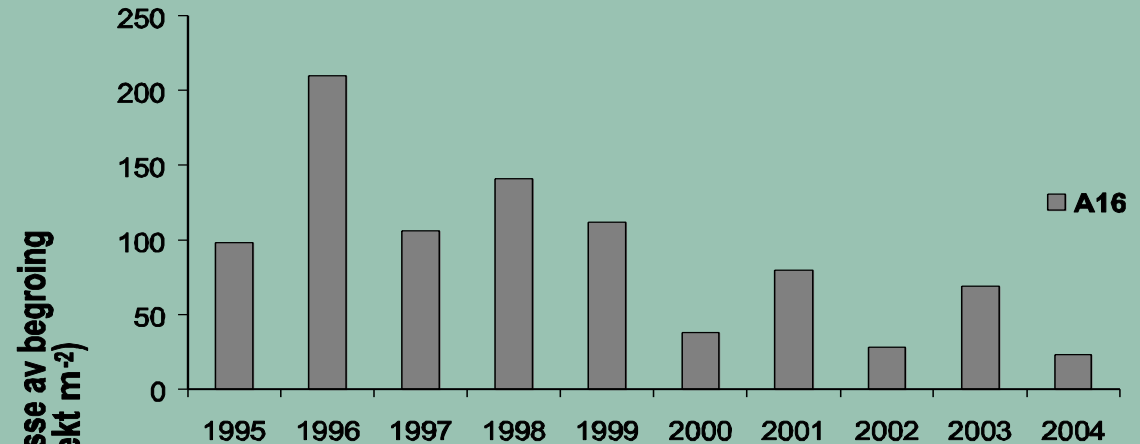
Økt aktivitet

Årsaker til dårlig fysiologisk kondisjon

- Redusert næringsopptak om vinteren (laksungene er avhengig av et relativt stort næringsopptak for å overleve vinteren)
- Redusert næringsopptak kan være fysiologisk betinget (lys) eller skyldes endret fauna eller tilgjengelighet av byttedyr
- Økte kostnader ved å leve (for eksempel økt metabolisme (lys) eller økt aktivitet)

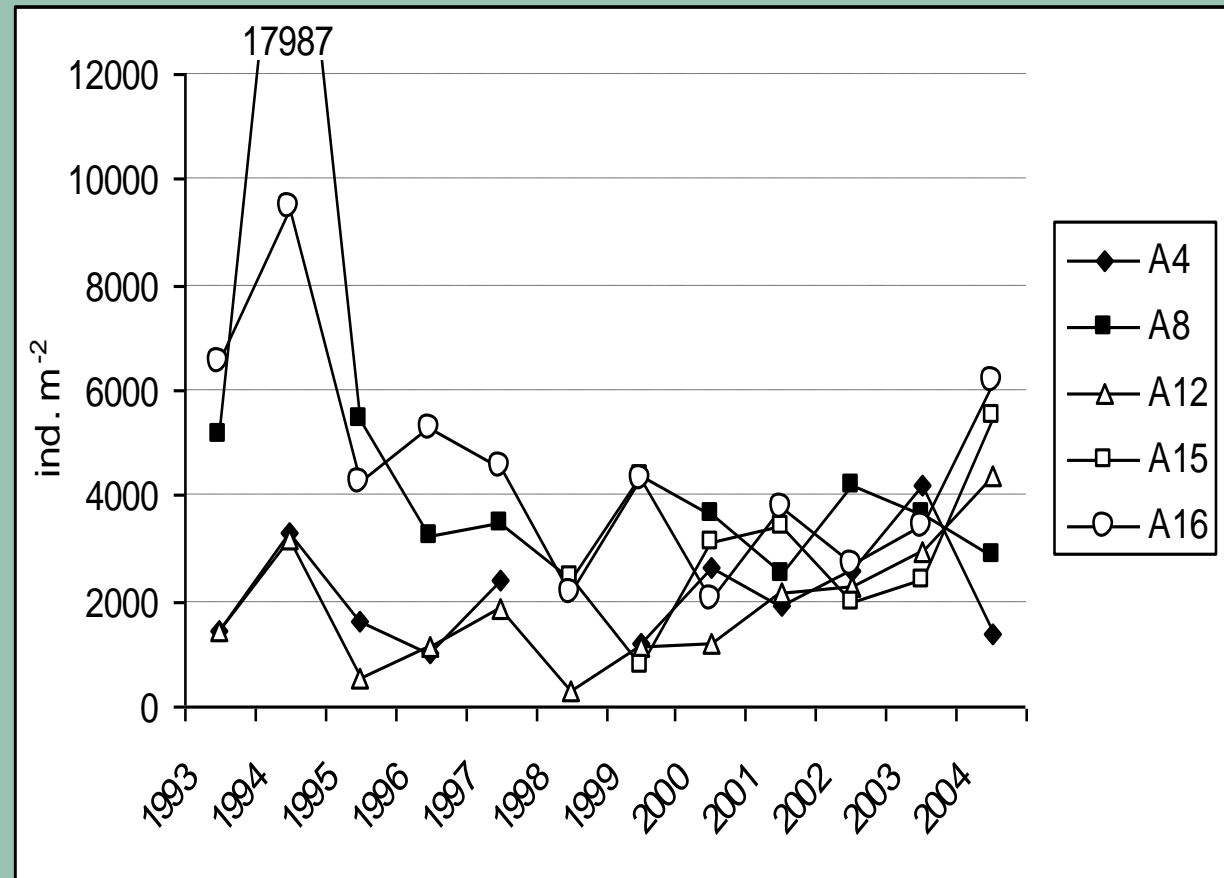
Begroing

- Avtatt etter 2000/2001
- Artsammenstningen er endret
- Mengden begroing i Altaelva har sannsynligvis vært påvirket av utvasking av næringsalter fra magasinet

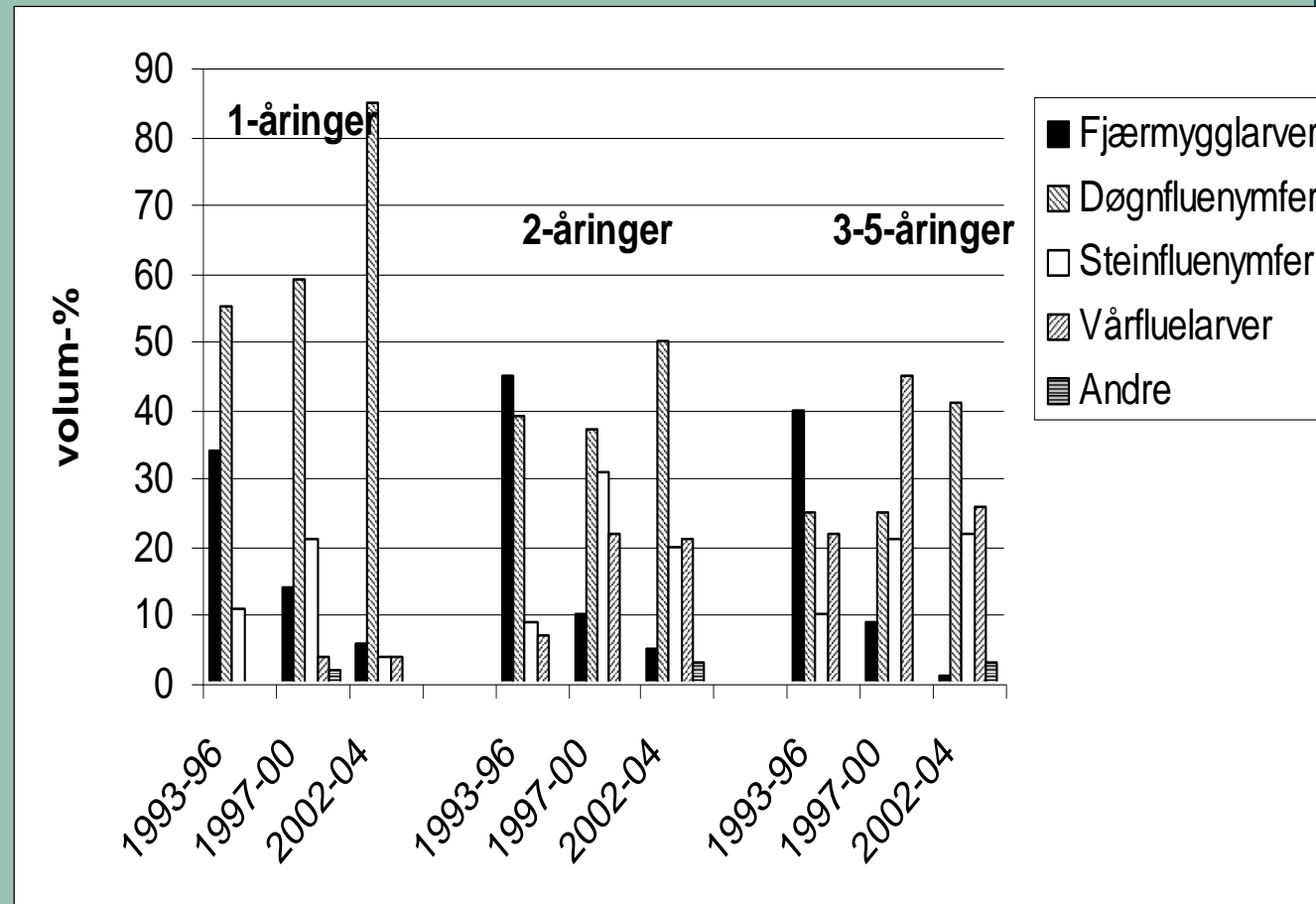
Bunndyr

- Altaelva har en rik bunnfauna som ikke har endret seg vesentlig etter regulering

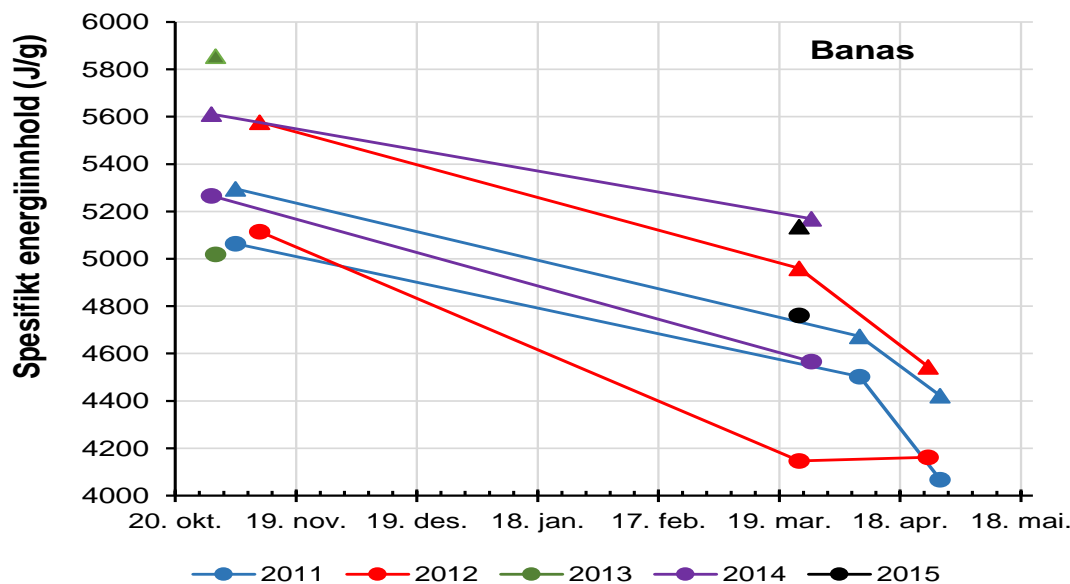
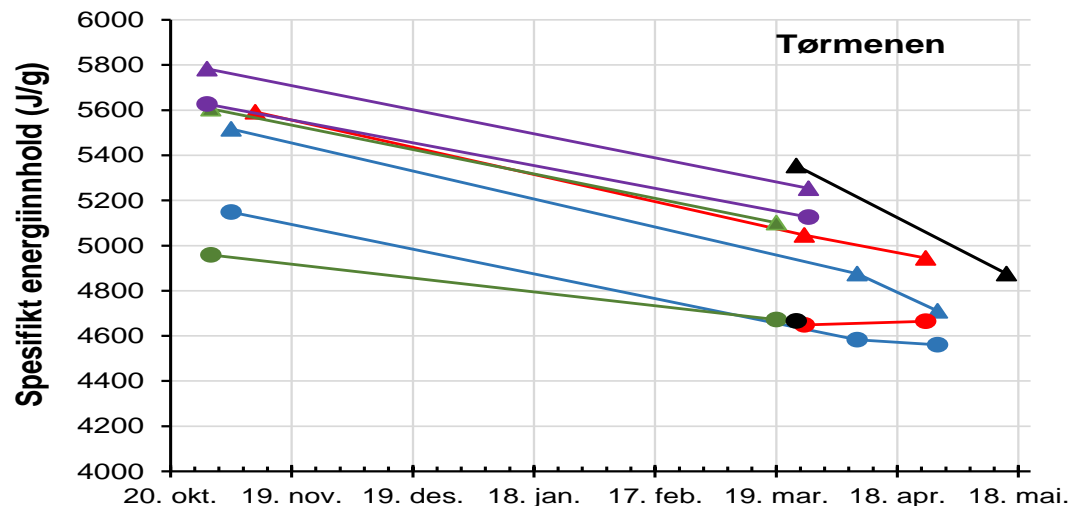

Bunndyr og ernæring

- Laksungenes diett på sen-vinteren har endret seg
- Overgang til større næringsdyr har sannsynligvis hatt positiv virkning

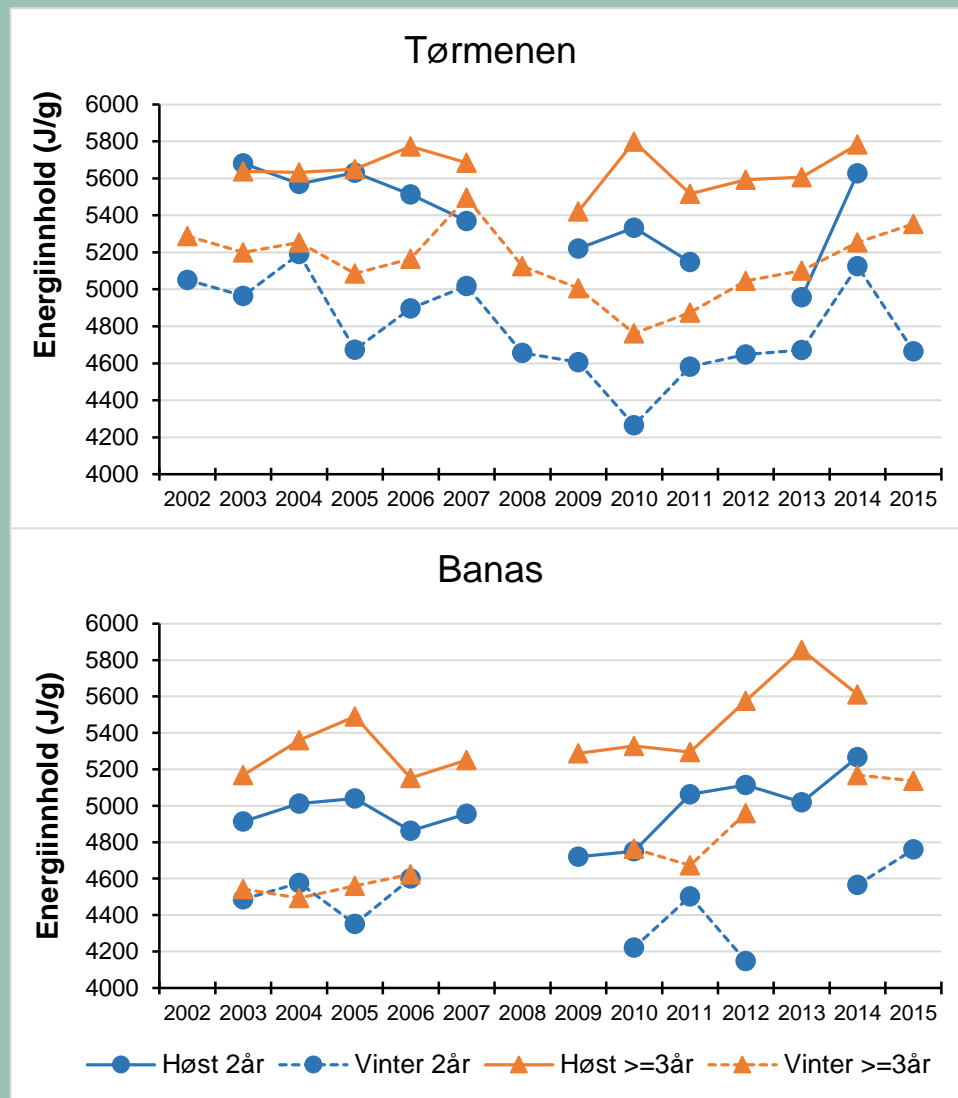

Energistatus om vinteren

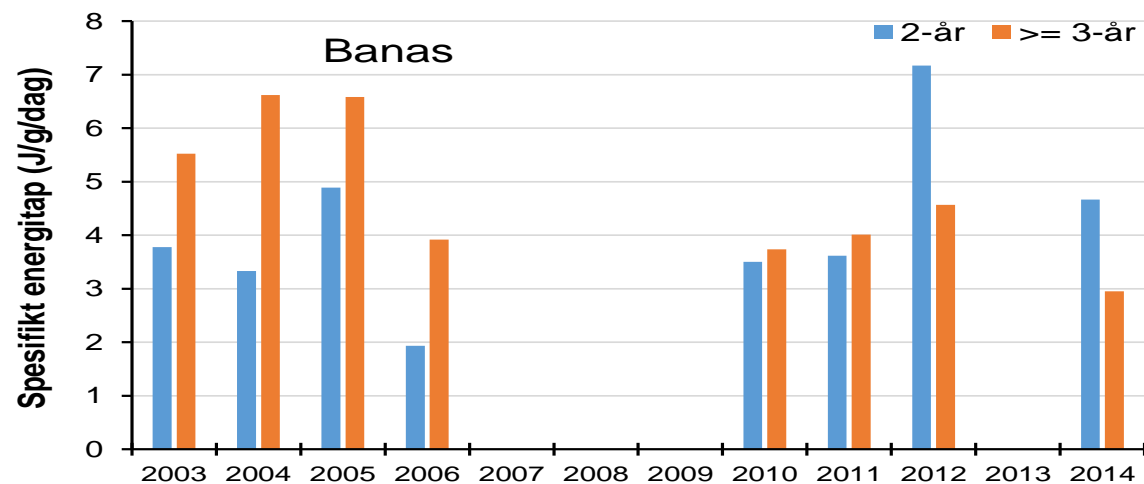
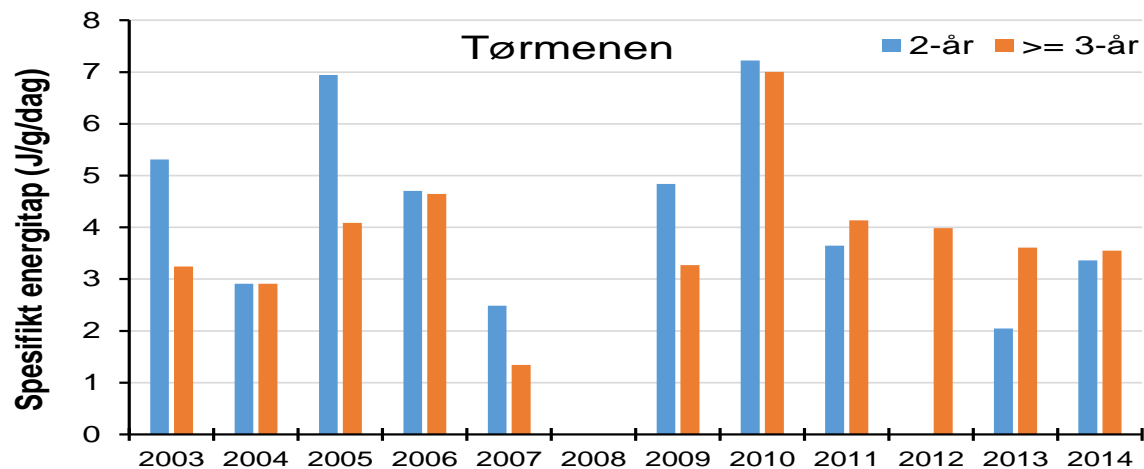

Energistatus høst og senvinter

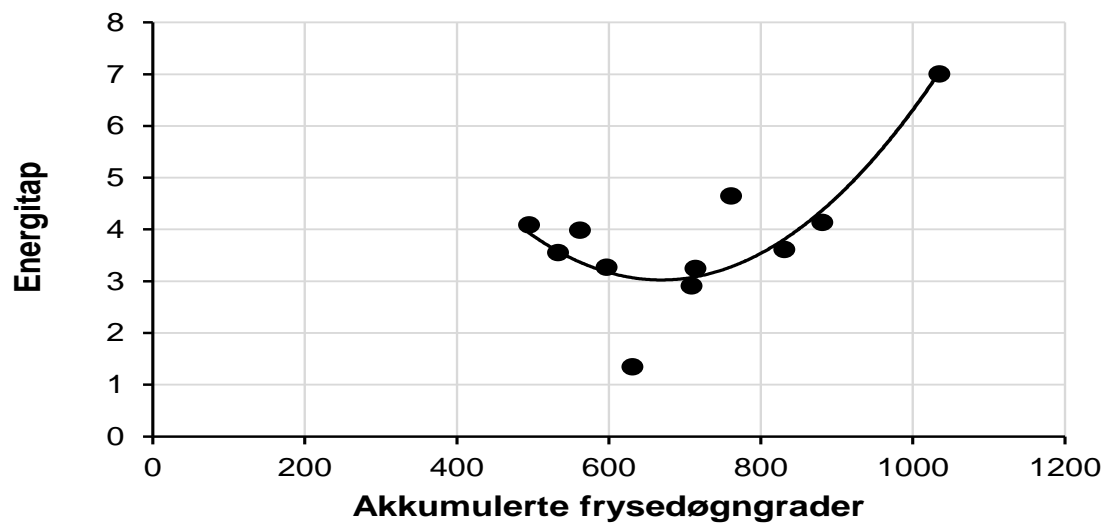
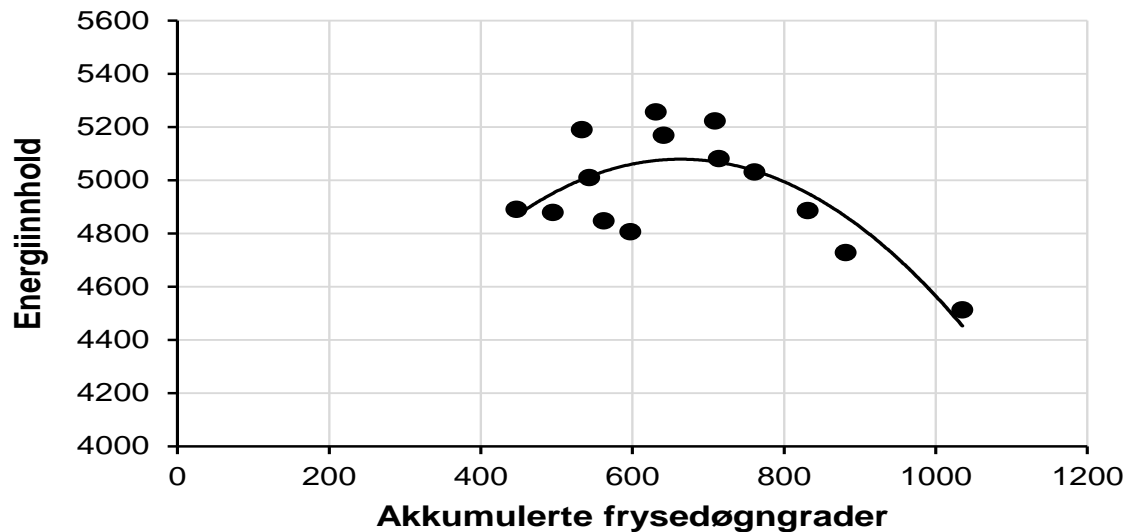

Energitap gjennom vinteren

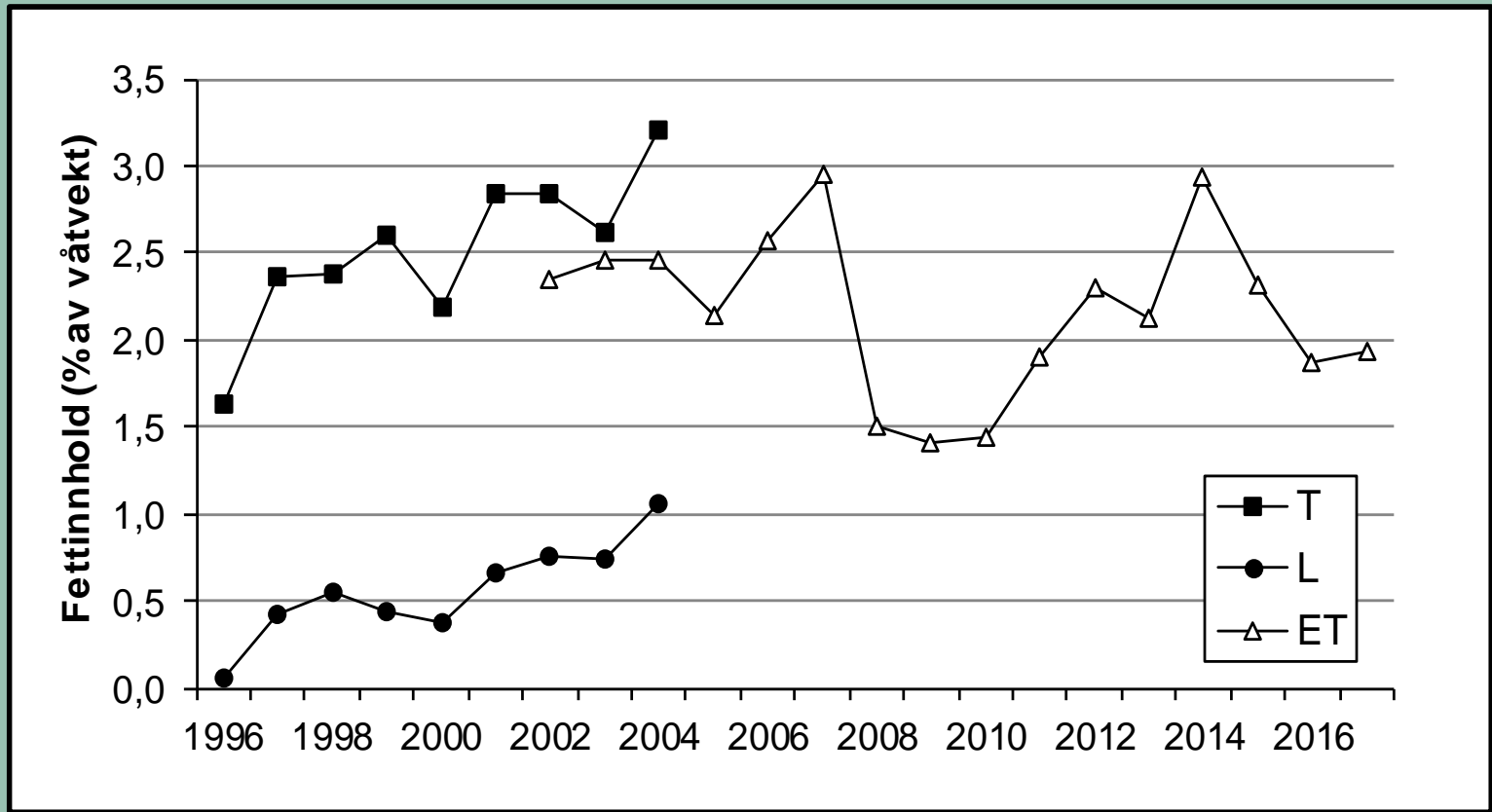

Energi gjennom vinteren vs vintertemperatur

Har dynamiske isprosesser stor betydning for fiskens energibruk?

Fysiologisk kondisjon

Økning i fett- og energiinnhold fra 1996 og fram mot 2004-2007, men markert nedgang i 2008-2010

Bedre fysiologisk kondisjon på sen vinteren de siste vintrene enn i 2008-2010

Oppsummering 2016

- **Dødeligheten til eldre laksunger synes fremdeles å være større i Sautso enn i de midtre deler av elva.**
- **Produksjonen av laksesmolt er fremdeles mindre per arealenhet i Sautso enn i andre deler av elva med sammenliknbare habitatforhold.**
- **Utviklingen i fangstandel av voksen laks og andel gytegroper tyder også på at laksebestanden i Sautso verken har økt eller avtatt relativt til laksebestanden i resten av elva utover 2000-tallet.**

Oppsummering

- **Økt islegging som følge av endret manøvrering, synes ikke (i alle fall ikke foreløpig) å kunne kompensere for årsakene til redusert ungfiskproduksjon i Sautso etter kraftverksreguleringen på en tilfredsstillende måte.**

Rekruttering oppsummering

Rekrutteringen er mer variabel i Sautso

Variabel rekruttering trolig knyttet til variasjoner i miljøforhold som følge av reguleringen enten direkte eller indirekte (konkurransen og predasjon)

Rekrutteringen er mer stabil i de midtre deler av elva og tettheten av eldre laksunger har økt etter regulering i denne delen av elva

Økt oppgang av laks i Sautso?

- Øke smoltproduksjonene i Sautso!
- Jeg har dessverre ikke noe godt **realistisk** forslag til hvordan.

Hva kan gjøres med vinterforholdene?

- **Redusert vanntemperatur kan gi lengere vinter**
- **Da må vannføringen om vinteren senkes eller demningen rives,**

Vintervannføring

- Vi anser det som sannsynlig at økt laveste vintervannføring har virket positivt på produksjonen av laksunger i Altaelva
- Dette støttes av liknende funn i Orkla og flere kanadiske elver
- Hva som er godt for Sautso kan ha negativ betydning i andre deler av elva.